

Ekonomistit asialla

KANSANTALOUDELLISEN YHDISTYKSEN ASIOITA

Kansantaloudellisen Yhdistyksen vuosikokouksessa vastuu talouspoliittisen keskustelun ja ekonomistiyhteyksien edistämisestä siirtyi taas osin uusille voimille. Uudeksi esimieheksi valittiin osastopäällikkö *Pirkko Lammi* Teollisuuden Keskusliitosta, varaesimieheksi osastopäällikkö *Kari Puumanen* Suomen Pankista.

Uusia jäseniä ovat ylijohdaja *Sixten Korkman* valtiovarainministeriöstä ja johtaja *Veli Korpi* (Enso-Gutzeit Oy). Johtokunnassa jatkavat edelleen tutkijaprofessori *Seppo Honkapohja* (Suomen Akatemia) ja neuvotteleva virkamies *Antero Tuominen* (maa- ja metsätalousministeriö).

Yhdistyksessä viime aikoina käsitellyt aiheet ovat

olleet mielenkiintoisia ja asiantuntevia. Kuulijamäärät eivät aina ole kuitenkaan olleet kovin suuria. Jäsenistö voisi olla aktiivisempaa, sillä uuden johtokunnan laatima kokousohjelma lupaa edelleen hyvää. Lähiaikoina on ohjelmassa mm. investointien ja kasvunäkymien pohdiskelua Pohjoismaisen vertailun näkökulmasta (tutkimusohjaaja *Pekka Ylä-Anttila* Elinkeinoelämän Tutkimuslaitoksesta) ja rahoituslaitosten muuttuvat puitteet (Suomen Pankin johtokunnan v.s. jäsen *Markku Puntila*).

Yhdistyksen sihteeri vaihtuu: *Timo Jalamo* lähtee Tokioon, tilalle tulee niinkään Kansallis-Osake-Pankista tutkija *Päivi Valkama*.

SUOMEN AKATEMIA KOHTELEE NUIVASTI YHDISTYSTÄ

Kansantaloudellinen Yhdistys saa toimintavaran-
sa pääosin lahjoituksina ja avustuksina. Nyt valtionapu on romahtanut, mikä tätä menoa aiheuttaa ongelmia kasvaville menoille, jotka pääosin aiheutuvat Aikakauskirjan julkaisemisesta. Seuraava valtionavun kehitystä kuvaava aikasarja on hä-

lyttävä (summat nimellisiä):

1986	58 000 mk
1987	60 000 mk
1988	30 000 mk
1989	32 000 mk
1990	25 000 mk.

KOP JUHLISTI 100-VUOTISTAIVALTAAN PERUSTAMALLA RAHATALOUDELLISEN SÄÄTIÖN ALAN JATKOKOULUTUKSEN TUKEMISEEN

Pitkään kaivattua rahaa taloustieteen jatko-opintoihin alkaa pikku hiljaa tippua. Kansallis-Osake-Pankki perusti 100 vuoden kunniaksi Rahataloudellisen Säätiön tukemaan taloustieteen lisensiaatti- ja tohtoriopintoja. Säätiön ohjelmaa on ollut suunnittelemassa valiokunta jäsenenä professori *Paavo Yli-Olli*, KTT *Tom Berglund* ja tutkijaprofessori *Seppo Honkapohja*. Tavoite on tukea »poikkitieteellisiä» opintoja, sillä sekä laskentatoimi että kansantaloustiede pääaineena hyväksytään ohjelmaan, jonka johdannoksi annetaan an-

nos tilinpäätösanalyysia kansantaloustieteilijöille ja mikroa laskentatoimen ihmisille. Ohjelma käynnistyy ensi syksynä. Hakuaika on huhtikuussa, ja mukaan otetaan 10—12 parasta.

Säätiön hallituksessa istuvat KOP:n edustajina pääjohtaja *Jaakko Lassila* (puheenjohtaja) ja johtokunnan jäsen *Matti Korhonen*. Muut jäsenet ovat professori *Seppo Honkapohja* (varapuheenjohtaja), professori *Kirsti Rissanen* ja rehtori *Raimo Harlio*. Säätiön asiamiehenä toimii pankinjohtaja *Hannu Halttunen*.

KANSANTALOUSTIETEEN PÄIVÄT LAHDESSA

Kahdenntoista kansantaloustieteen päivät järjestettiin Lahdessa 12.—13. p:nä helmikuuta 1990. Päivien osallistujamäärä (runsaasti yli 200) ylitti aikaisemmat ennätykset. Osaltaan siihen vaikutti se, että tilaisuuden järjestänyt Taloustieteellinen seura oli avustanut perustutkimtoa suorittavien opiskelijoiden osallistumista kokoukseen. Myös tarjonta oli tavanomaista runsaampaa (yli 50 esitystä). Ulkolaisia esitelmäsihtijöitä paikalla oli viisi.

Käytäväkommenttien mukaan päivät olivat sekä anniltaan että »feelingiltään» parhaimmat tähän asti järjestetyistä tapahtumista. Yhtenä syynä siihen saattoi olla se, että ohjelma koostui aikaisempia vuosia enemmän temaattisesti yhtenäisistä

kokonaisuuksista. Esimerkiksi resurssitalouteen (ml. metsäekonomia) liittyvistä aiheista oli järjestetty peräti kuusi istuntoa. Tulopolitiikkaa ja työmarkkinoita käsiteltiin neljässä tilaisuudessa. Uusia uria suomalaisessa taloustieteellisessä keskustelussa avattiin kolmessa istunnossa, joiden teemana oli »nainen ja talous». Metodologiasta, julkisesta taloudesta ja kehitystaloustieteestä tarjolla oli kaksi tilaisuutta kustakin.

Mielenkiintoisena ajan merkinä voi pitää sitä, että valtavirrassa kulkeva tutkimus näyttää näissä tapahtumissa jäävän vähemmistöön. Lienee sille tarpeeksi foorumeita muuallakin?

DOSENTTIOPETUS HELSINGIN YLIOPISTON KANSANTALOUSTIETEEN LAITOKSELLA

Opetusministeriö ja osa Helsingin yliopiston hallintoa on alkanut murtaa Helsingin yliopiston perinteistä dosenttijärjestelmää. Järjestelmä on tähän asti taannut dosenteille mahdollisuuden opettaa vapaasti haluamastaan aiheesta. Järjestelmä on mm. edistänyt tieteellisen keskustelun ylläpitoa ja edesauttanut yliopiston ja sen ulkopuolisten tutkimuslaitosten yhteyksiä. Nyt tehtyjen hallinnollisten päätösten perusteella dosenttiopetuksen vapaus poistetaan ja se saatetaan laitosten valvontaan.

Kansantaloustieteen laitoksen esimies, professori *Jouko Paunio* järjesti aiheesta keskustelu- ja tiedotustilaisuuden laitoksen dosenteille 9. 1. 1990. Hän totesi, että laitoksen tuntiopetusmäärärahat vuodelle 1990 ovat noin 19 prosenttia pienemmät kuin vuodelle 1989. Näistä varoista joudutaan lisäksi nyt kattamaan sekä tavallinen tuntiopetus että dosenttiopetus kun aiemmin dosenttiopetus on maksettu yliopiston yleisistä määrärahoista. Tilanne vaikeutui jo viime syksynä, jolloin

laitos joutui perumaan yhden dosenttikurssin. Tilanteeseen jouduttiin lisäksi yllättäen, mitään ennakkoarvioituksia opetusministeriöstä tai yliopiston hallinnosta ei tullut.

Paikalle saapuneet 11 dosenttia olivat yksimielisen huolestuneita tilanteesta. Erityisesti korostettiin voimassaolevan dosenttijärjestelmän merkitystä akateemiselle vapaudelle ja ihmeteltiin, että järjestelmän lakkauttajat eivät ole missään kyenneet tuomaan esille mitään negatiivista nykyjärjestelmästä. Huolestuneita oltiin myös siitä, että monilla laitoksilla dosenttien toimeentulo riippuu oleellisesti dosenttiopetuksesta saaduista tuloista. Lisäksi tuli selvästi esiin, että laitoksen ja dosenttien välillä ei ole mitään näkemyseroja, laitosa haluaisi, että nykyjärjestelmä säilyisi. Lopuksi pohdittiin keinoja, joilla opetusministeriötä voitaisiin painostaa perumaan päätöksensä. Todettiin, että paras tapa on noudattaa soveltuvin osin Helsingin yliopiston dosenttiyhdistyksen ohjeita.

SUOMI MUKAAN EY:N TALOUSTIETEEN OHJELMAAN

Suomen Akatemia on liittynyt EY:n taloustieteen tutkimusohjelmaan SPESiin (Stimulation Plan for Economic Science). SPES pyrkii edistämään taloustieteellistä tutkimustyötä ja tutkijankoulutusta

Euroopassa rahoittamalla alan yhteisprojekteja ja verkkoja sekä myöntämällä apurahoja ja avustuksia. SPES-ohjelman budjetti vuosille 1989—1992 on 6 milj. ECUa eli lähes 30 milj. markkaa.

Rahoitusta voi saada joko yksittäiset tutkijat osallistua tutkimustyöhön ulkomaisessa tutkimusryhmässä tai laitos, joka haluaa ulkomaisen asiantuntijan tutkimusryhmäänsä.

Rahoitusta voi myös saada esimerkiksi korkea-

tasoisten kurssien järjestämiseen ja tietopankkien käyttämiseen.

Lisätietoja ja hakulomakkeita saa Suomen Akatemiasta *Sirkka-Leena Hörköltä* tai *Mai Toloselta*, puh. 90-77 581.

KESÄKURSSEJA JATKO-OPISKELIJOILLE

Yllätysosuus saavuttanut Kansantaloustieteen valtakunnallinen jatkokoulutusohjelma (KAVA) on käynnistynyt. Kokopäiväisiä opiskelijoita on 34 ja muita jatko-opiskelijoita 26.

KAVA poikii ensi kesänä myös kaksi rautaista kurssia:

Ensimmäinen on »Modern Business Cycle Theory» Aarhusissa 10.—22. 6. 1990. Se on Pohjoismaisen ministerineuvoston rahoittama ja siellä luennoivat professorit *Torben M. Andersen* (Aarhus), *Seppo Honkapohja* (Helsingin yliopisto), *J-M. Grandmont* (CEPREMAP), *F. Kydland* (Car-

negie-Mellon) ja *T. Persson* (Tukholma). Lisätietoja saa professori *Seppo Honkapohjalta*, puh. 90-191 2050. Ilmoittautumisaika menee umpeen 15. 3.

Toinen kurssi on Helsingin yliopistolla 13.—17. 8. 1990. Helsingin ja Tampereen yliopistojen kansantaloustieteen laitosten kutsamana ja Osuuspankkien Tutkimussäätiön kustantamana tulee luennoimaan professori *Helmut Besten* (Bonn) aiheesta »Credit Markets and Asymmetric Information». Lisätietoja saa professori *Erkki Koskelalta*, puh. 90-191 2522.

TURUN EUROOPPA-INSTITUUTTI AVASI AKATEMIAN

Turussa toimiva Eurooppa-instituutti aloitti viime syksynä varsinaisen toimintansa. Ensimmäinen näkyvä toimintamuoto on Eurooppa-akatemia, joka antaa täydennyskoulutusta yritysjohtajille. Tarkoituksena on muodostaa kuva yhdistävästä Euroopasta. Akatemian työtapoja ovat muun muassa esitelmätilaisuudet ja seminaarit. Aiheina on esimerkiksi uuden Euroopan nousu. Euroopan näkökulmasta tarkastellaan palveluita, perestroikaa, tutkimusta ja kehitystä, viestintää ja kuljetuksia sekä eurooppalaista liiketoimintaa ja Suomea.

Puhujina ovat vierailleet ulkomaankauppaminis-

teri *Pertti Salolainen* ja Ulkopoliittisen instituutin johtaja *Paavo Lipponen*.

Koulutus on tehty TKL:n, STK:n, SYKL:n, Akavan ja Keskuskauppakamarin toiveiden mukaan. Kättilönä on toiminut myös Eurooppa-instituutin valtuuskunta.

Eurooppa-instituutin näkyvin ideoija ja taustavoima on ollut dosentti *Esko Antola*. Instituutin johtajaksi nimitettiin viime kesänä valt.kand., varatuomari *Olli Korhonen*. Instituutin kehitysjohtaja on kauppat. maist. *Juhani Laine*, jonka vastuulla on koulutuksen aloittaminen.

TALOUSJOURNALISMI ARVOSTELUN KOHTEENA

Taloustoimittajien peruskoulutus on todettu monessa yhteydessä puutteelliseksi. Tämä teema oli esillä viimeksi syksyllä 1989, jolloin Tampereen yliopiston tiedotusopin laitos kokosi ryhmän taloustoimittajia ja kansantaloustieteen edustajia.

Taisto Hujasen vetämä ryhmä keräsi ja analysoi talousuutisia keskeisistä tiedotusvälineistä. Mu-

kana olleet ekonomistit saivat vahvistusta käsitykselleen, että päivittäisjournalismissa pätevä kansantalouden ja talouspolitiikan erittely on hyvin satunnainen ilmiö.

Samaa asiaa käsiteltiin äsken myös Taloustoimittajien kerhon tilaisuudessa. Sen lähtökohta oli valt.kand. *Erkki Liikasen* viimesykyinen tölväisy.

Liikasan mielestä järkevän talouspolitiikan tekemistä vaikeuttaa se, että ammattitaidottomien toimittajien vuoksi signaalit välittyvät markkinoille vääristyneessä muodossa.

Taloustoimittajien tilaisuudessa oli mukana myös *Sixten Korkman*, joka äsken tuli palkituksi ansiokkaasta julkisesta roolistaan kansantalouden

ja talouspolitiikan käsittelyssä.

Korkman puolestaan toivoi, että myös suomalaisissa lehdissä olisi enemmän sellaista talouspolitiikan perusteiden ja vaihtoehtojen kriittistä analyysia, jollaista voi lukea esimerkiksi *Financial Timesista*.

SITRAN KURSSI TALOUSTOIMITTAJILLE

Taloustoimittajien valmiuksiin on luvassa parannusta. Parhaillaan on menossa SITRAn kolmiviikoinen kurssi, jolla on mukana noin 15 taloustoimittajaa. Heille annetaan valistusta sekä liike- että kansantaloudessa.

Kurssia on ideoitu arvovaltaisessa työryhmässä, jota on vetänyt TKL:n johtaja *Johannes Koroma*. *Reijo Vanteen* vetämä kurssi on pantu kokoon kunnianhimoisesti ja luennoitsijat ovat suurelta osin samoja, jotka ovat käyneet opettamassa myös SITRAn järjestämällä talouspolitiikan johtamiskursseilla. Esimerkiksi kansainvälistä valuuttajärjestelmää käsittelee *Alexander Swoboda*.

Myös Helsingin Kauppakorkeakoululla on menossa oma ohjelmansa taloustoimittajille. Taloudellinen tiedotustoimisto on jo vuosia tehnyt omaa työtään, samoin taloustoimittajien oma järjestö.

On silti epäiltävää, paraneeko talousjournalismin taso, ainakaan olennaisesti. Toimittajat väittävät, että esimerkiksi *Korkmanin* odotukset ovat aivan epärealistisia. *Samuel Brittanin* ei tarvitse tehdä analyysejään *Financial Timesiin* uutistyon lomassa tai ylitöinä. Hän voi keskittyä niihin kokopäivätoimisesti. Sitä etua ei useimmille suomalaistoimittajille helposti suoda, vaikka koulutusta paikat-taisiinkin.

A propos Liikasan argumenttia useimmat toimittajat pitävät vääränä. Joku oli varta vasten kyselyt »markkinoilta», tässä tapauksessa rahamarkkinakauppiailta voisiko ex-ministerin väite pitää paikkaansa. Ei se kuulemma pitänyt: ns. markkinat saavat suuren osan relevantista informaatiostaan jo ennen joukkotiedotuksen raportteja.

URPO KIVIKARISTA KUNNIAKONSULI

Urpo Kivikari, Turun kauppakorkeakoulun kansainvälisen talouden professori ja Idänkaupan tutkimus- ja koulutusyksikön johtaja, on nimitetty ensimmäiseksi Unkarin kunniakonsuliksi toisen maailmansodan jälkeen.

Kivikari ei ole Unkarin ensimmäinen kunniakonsuli vain Suomen ekonomistikunnassa vaan ilmeisesti koko maailmassa. Titteli on selvästi porvarillinen jäännös eikä sosialistisella Unkarilla ole ollut tapana harrastaa sellaisia ennen nykyistä vapauden aikaa.

Kunniakonsulin nimitys tapahtui Turussa 17.

tammikuuta eikä tehtäväkuva ole vielä kovin selvä. Joka tapauksessa siihen kuuluu maiden suhteiden edistämistä ja Unkarin kansalaisten edun ajamista. Kivikari on itse sanonut, että nimitys tuli koko perheelle eikä vain hänelle. Kivikarin koti oli jo valmiiksi ainakin puolikonsulaatti. Hänen vaimonsa *Ildiko Zerinvary-Kivikari* on nimittäin syntynyt unkarilainen.

Kivikari on vierailut Unkarissa pari—kolmekymmentä kertaa, lomilla ja työasioissa. Tieteellinen intressi virisi jo varhain, sillä 1973 Kivikari kirjoitti kirjan Unkarin talousuudistuksesta.

PEKKA KORPINEN NAMIBIAN HALLITUKSEN NEUVONANTAJAKSI

Työväen taloudellisen tutkimuslaitoksen esimies *Pekka Korpinen* on tuorein »miehemme maailmalta». YK nimitti hänet maaliskuun alusta 2 1/2 kuukaudeksi vetämään asiantuntijaryhmää, joka

avustaa Namibian hallitusta laatimaan kehitysohjelmaa ja suunnittelemaan maan lähiajan talouspolitiikkaa.

SUOMEN TILASTOSEURA TÄYTTÄÄ 70 VUOTTA

Suomen tilastoseura juhlii 70-vuotistaivaltaan järjestämällä Valtakunnalliset Tilastopäivät 2.—3. 10. 1990 yhteistyössä Helsingin yliopiston tilastotieteen laitoksen kanssa. Tilastopäivillä käsitellään mm. ti-

lastoja ja tutkimusta, tilastotieteen sovellusaloja ja lähiaineita. Luennoitsijat tulevat Suomesta, Ruotsista ja Belgiasta. Lisätietoja saa *Ilkka Melliniltä*, puh. 90-191 2044.

»MITEN TALOUS TEILLÄ OIKEIN TOIMII?»

Avoimuuteen ja uteliaisuuteen meitä ekonomistejakin kannustakoon oheinen sitaatti *Tiede & edistys* -lehden viime vuoden viimeisestä numerosta:

»*Helsingin Yliopiston* kansantaloustieteen laitoksen käytävälle ilmestyi heinäkuussa ystävällinen Yhdysvaltain kansalainen, jota paikalla ollut assistentti aluksi luuli akateemiseksi vierailijaksi. Tulokas halusi esittää kysymyksiä laitoksen henkilökunnalle, ja ilmenikin, että kysymyksessä oli turisti, eläkkeellä oleva lentokapteeni San Marcosista Kaliforniasta. Hän oli perheineen vierailemassa Suomessa ja oli kiinnittänyt huomiota monien tuotteiden korkeisiin hintoihin — erityisesti ruoan, vaatteiden ja alkoholin: sama Kahluapullo jonka mies oli ostanut Meksikosta parilla dollarilla, oli maksanut toistasataa markkaa alkoholiliikkeessä, ja samansuuntaisia havaintoja hän oli tehnyt monista muista tuotteista. Jotain sympaattista välittömyyttä suh-

tautumisessa tieteen tehtäviin ja tutkijan vastuuseen on siinä, että mutkaton vierailija etsi tästä kiinnostuneena yliopiston kansantaloustieteen laitoksen saadakseen selvyyttä siihen »miten talous teillä oikein toimii». Tämänkaltaiset haastattelut eivät ole ehkä tieteellisen tiedon julkistamisen tehokkain tapa, mutta kasvojensa menettämistä ja sosiaalisia rajoja pelkääville eurooppalaisille on tällaisessa asenteessa ehkä oppimista: kun näen outoja ilmiöitä, menen kyselemään kavereilta yliopistossa what is going on. Assistentti selitteli vieraalle alkoholin sosiaalista hinnoittelua, maatalouden tuontisuojaa, tukkukaupan keskittyneisyyttä... Vierailukutsu Kaliforniaan on pivossa, ja lentokapteenimme jatkoi matkaansa Neuvostoliittoon, valmiina tutustumaan avoimin mielin perestroikan etenemiseen.»